

FORMULA EDUKACIJSKO - REHABILITACIJSKE ZNANOSTI

VLADIMIR STANČIĆ

primljeno: prosinac '98.

prihvaćeno: lipanj '99.

Autor obrazlaže da se sav teorijski i praktični rad unutar edukacijsko-rehabilitacijske znanosti može opisati temeljnom formulom

$$UI = f(AP \times SO), \text{ gdje}$$

UI = uspješnost socijalne integracije, AP = adaptivni potencijal i SO = socijalna okolina. Najprije objašnjava što je socijalna integracija (uspud se kritički osvrće na pojam inkluzije), zatim što sve sadrži adaptivni potencijal svake osobe pa i osobe s teškoćama socijalne integracije (osobe s TSI), i na kraju značenje pojma socijalne okoline. Autor razmatra mogućnost i opravdanost da se jedna linearna funkcija primjeni, ali samo kao izraz jednog generaliziranog odnosa, na nelinearni sustav kao što je "čovjek". Zatim raspravlja, općenito, problem čovjeka kao nelinearnog sustava, te navodi da su pokušaji obuhvata njegova ponašanja samo manje ili više uspjele linearne aproksimacije. Autor smatra da, prema navedenoj formuli, istraživanja edukacijsko-rehabilitacijske znanosti uključuju ona koja se odnose na problematiku adaptivnog potencijala osoba s TSI te na problematiku osobina i utjecaja socijalne okoline, (različitih njegovih oblika i stupnjeva složenosti) na osobe s TSI. Praktični, pak, rad stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijske znanosti usmjeren je na 1. Podizanje adaptivnog potencijala u onim njegovim komponentama koje su promjenjive pod utjecajem metoda transformacije ponašanja, i 2. mijenjanje socijalne okoline (počevši od obitelji) radi boljeg prihvaćanja osoba s TSI i osposobljavanja za zadovoljenje njihovih potreba. Na kraju autor navodi i neke razloge zbog kojih ovakav pristup ne bi trebalo smatrati redukcionističkim.

Ključne riječi: uspješnost socijalne integracije, adaptivni potencijal, socijalna okolina, čovjek kao nelinearni sustav, linearna aproksimacija, ciljevi teorijskog i praktičnog rada s osobama s TSI.

Naslov ove rasprave može se činiti neobičnim, ali se nadam da će dalji tekst pokazati njegovu opravdanost. Želim objasniti da se teorijske osnove i rad u okviru edukacijsko-rehabilitacijskih znanosti¹ može svesti na jednu, naizgled jednostavnu, formulu koja je polazište kako istraživanja, tako i edukacijsko-rehabilitacijske prakse, a koja ipak ne vodi redukcionizmu, nego da za tu znanost kao i za druge znanosti o ponašanju čovjeka (npr. za psihologiju) po mojem uvjerenju i dalje ostaje važiti konstruktivističko - strukturalno načelo koje tako dugo zastupam u defektologiji odnosno u edukacijsko-rehabilitacijskoj znanosti.

¹ Terminološka pitanja ne čine mi se najbitnijima (za razliku od pojmovnih, koja su bitna), pa što se mene tiče mogao bi se i dalje rabiti termin "defektologija". Ima ipak nekih razloga zbog kojih bi se mogao preporučiti naziv edukacijsko-rehabilitacijska znanost. Uporaba tog termina u ovoj raspravi potpuno pada na moja leđa i ne odgovara nikakvom službenom stajalištu.

FORMULA

Dugo sam se vremena bavio pitanjima adaptacije osoba s teškoćama socijalne integracije (osobe s TSI), s razvojnim smetnjama, s posebnim potrebama, i kako ih se sve naziva. Razvio sam specifičnu teoriju adaptacije, unutar koje je nastala i opća njezina formula, koja se, zbog toga što i socijalnu integraciju možemo smatrati jednim vidom adaptacije, može primjeniti i na probleme osoba s TSI. Ta formula izgleda ovako :

$$UI = f(AP \times SO), \quad (1)$$

Gdje je

UI = uspješnost integracije

AP = adaptivni potencijal

SO = socijalna okolina

* Dr. sc V. Stančić redoviti je profesor ERF - a u mirovini